

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до статті 299
Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за
жорстоке поводження з тваринами»
*(реєстр. № 12289 від 06.12.2024)**

Анотація. В Інформаційній довідці розглянуто питання посилення кримінальної відповідальності за жорстоке поводження з тваринами в контексті проекту Закону (реєстр. № 12289 від 06.12.2024 р.) (далі – законопроект).

Проаналізовано відповідність законопроекту вимогам Конституції України, основоположним засадам правотворчої діяльності, положенням чинного законодавства про кримінальну відповідальність, законам України, що регулюють суспільні відносини у сфері поводження з тваринами.

Ключові слова: кримінальна відповідальність, тварини, жорстоке поводження, вогнепальна зброя, холодна зброя, пневматична зброя, пристрої для відстрілу патронів.

Вступна частина. Метою законопроекту є посилення відповідальності за жорстоке поводження з тваринами, удосконалення кримінально-правового механізму захисту тварин. Законопроектом пропонуються зміни до частини другої статті 299 Кримінального кодексу України (далі – КК України) щодо запровадження кримінальної відповідальності за кваліфікуючими ознаками у вигляді жорстокого поводження з тваринами за умов вчинення такого кримінально-карного діяння з використанням вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії.

Основна частина. Представлений законопроект змістовно пов'язаний із Законом України «Про захист тварин від жорсткого поводження» (далі – Закон) і спрямований на посилення захисту тварин від страждань і загибелі внаслідок жорстокого поводження з ними, забезпечення їхніх природних прав, укріплення гуманності суспільства в цьому контексті.

Відповідно до абзацу 14 статті 1 Закону під жорстоким поводженням із тваринами розуміють знущання над тваринами, у тому числі безпритульними, що спричинило їх мучення, завдало їм фізичного болю, страждань, у тому числі спричинило тілесні ушкодження, каліцтво чи загибель, нацьковування тварин одна на одну та на інших тварин, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, залишення тварин напризволяще, а також інші порушення правил утримання, поводження та транспортування тварин.

Законопроектом передбачається внесення змін до кваліфікуючих ознак жорстокого поводження з тваринами шляхом викладення частини другої статті 299 КК України в такій редакції: «вчинені із використанням вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії». При цьому санкція частини другої статті 299 КК України залишається незмінною та передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років.

Проте, навмисне використання вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними

за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії проти тварин, під час кваліфікації цього складу злочину є обтяжуючою обставиною, яка підтверджує виключно насильницький характер таких протиправних дій.

За таких умов запропоновані зміни структурно-логічно пов'язані з чинною редакцією частини третьої статті 299 КК України, якою передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк від п'яти до восьми років за жорстоке поводження з тваринами, вчинене з особливою жорстокістю або активним способом.

Пропоновані зміни частини другої статті 299 КК України безпосередньо пов'язані з насильницькими діями проти тварин, а формою їх реалізації є використання вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, що потребує остаточного врегулювання у диспозиції частини третьої статті 299 КК України як особливо обтяжуючих (кваліфікуючих) ознак.

Необґрунтовано видається позиція законодавця щодо ототожнення акту жорсткого поводження з тваринами, вчиненого в присутності малолітнього чи неповнолітнього, що передбачено чинною редакцією частини другої статті 299 КК України, та вчинення таких дій із використанням вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії.

Також слід зазначити, що кримінальна відповідальність за використання вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, проти тварин охоплюється складом кримінальних правопорушень, передбачених диспозиціями частин першої та другої статті 263 КК України, частиною четвертою статті 296 КК України, і додаткової регламентації не потребує.

Відповідно до статті 32 Закону органи Національної поліції України здійснюють нагляд за дотриманням порядку виходу домашніх тварин (собак) у громадських місцях, за дотриманням вимог у сфері захисту тварин від жорсткого поводження та вживають відповідних заходів у разі порушення законодавства в цій сфері. На підставі частини тринадцятої статті 46 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейські мають право на застосування вогнепальної зброї для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб. У контексті зазначеного поза увагою законодавця залишилося питання звільнення від кримінальної відповідальності за наслідками самозахисту у випадку відбиття наявної загрози для життя і здоров'я громадян внаслідок нападу диких, безпритульних або бродячих тварин у громадських місцях із використанням зареєстрованої вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії.

Висновок. Представлений законопроект потребує доопрацювання з урахуванням поданих пропозицій із метою уникнення зайвої правової регламентації в питаннях запобігання жорсткому поводженню з тваринами, посилення кримінальної відповідальності за такі дії, вчинені з використанням вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів,

споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, недопущення використання зброї проти тварин, що може призвести до їхнього травмування, каліцтва або загибелі.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*